

Sygn. akt I CNP 42/17

POSTANOWIENIE

Dnia 8 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Monika Koba

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie skargi J. W. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 29 września 2016 r., sygn. akt XXVII Ca (...), wydanego w sprawie z powództwa Miasta W.

przeciwko J. W.

o eksmisję,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 8 grudnia 2021 r.,

po rozpoznaniu zażalenia pełnomocnika pozwanego J. W. - adw. J. J. na

postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2018 r.,

sygn. akt I CNP 42/17,

odrzuca zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 7 marca 2018 r. Sąd Najwyższy odrzucił skargę pozwanego J. W. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w W. z 29 września 2016 r., wydanego w sprawie z powództwa

Miasta W. o eksmisję, odstąpił od obciążenia pozwanego kosztami postępowania na rzecz powoda oraz oddalił wniosek pełnomocnika reprezentującego pozwanego z urzędu o przyznanie mu kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanemu. W motywach rozstrzygnięcia odnoszącego się do wynagrodzenia pełnomocnika Sąd Najwyższy stwierdził, że wniesienie pisma procesowego, które z uwagi na braki podlega odrzuceniu, nie jest pomocą prawną, w związku ze świadczeniem której pełnomocnik może zabiegać o wynagrodzenie; por. też postanowienie Sądu Najwyższego z 13 marca 2012 r., II PK 286/11 (LEX nr 1215148).

Zażalenie od rozstrzygnięcia w przedmiocie wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną pozwanemu z urzędu w postępowaniu skargowym wniósł adwokat J. J. J.. Zarzucił w nim, że zaskarżone postanowienie zostało wydane z naruszeniem § 4 ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. poz. 1714) oraz wniósł o zmianę tego postanowienia i przyznanie mu wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną pozwanemu z urzędu w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi, które to wynagrodzenie nie zostało pokryte w żadnej części.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Adwokat J. J. J. wywiódł dopuszczalność zażalenia od rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego w przedmiocie wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu z art. 45 ust. 1 i art. 176 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji. Powołał się przy tym na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 30 października 2012 r., SK 20/11. Skarżący nie wziął jednak pod uwagę wyroku z 13 października 2015 r., SK 63/12 (OTK A 2015, nr 9, poz. 146), w którym Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 394² § 1 k.p.c. w zakresie, w jakim nie przewiduje możliwości zaskarżenia postanowienia Sądu Najwyższego w przedmiocie kosztów postępowania wywołanych wniesieniem skargi o wznowienie postępowania, o których Sąd ten orzekał po raz pierwszy, jest zgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji i art. 32 Konstytucji. Trybunał Konstytucyjny dostrzegł wprawdzie, że uregulowania procesowe dotyczące zaskarżalności postanowień w przedmiocie kosztów postępowania prowadzą do odmiennego potraktowania podmiotów występujących w postępowaniu przed sądami

powszechnymi i tych występujących przed Sądem Najwyższym, ale różnice te uznał za usprawiedliwione.

Niezależnie od powyższego trzeba odnotować, iż w art. 87¹ § 1 k.p.c. ustawodawca dał wyraz zasadzie, że w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych. Dotyczy ono także czynności procesowych związanych z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, podejmowanych przed sądem niższej instancji. Przez przyznanie zdolności postulacyjnej w postępowaniu przed Sądem Najwyższym wyłącznie profesjonalnym pełnomocnikom ustawodawca zmierzał do angażowania Sądu Najwyższego w rozstrzyganie najpoważniejszych problemów prawnych i dopiero wtedy, gdy sprawa zostanie właściwie przygotowana do wydania w niej rozstrzygnięcia. W interesie społecznym jest bowiem, by na wokandę Sądu Najwyższego trafiły sprawy wstępnie wyselekcjonowane, przygotowane formalnie i nadające się do merytorycznego rozpoznania.

Realizacji powyższego założenia służy przyznanie pełnomocnikom ustanawianym do reprezentowania stron z urzędu kompetencji do tego, by ocenili, czy wystąpienie w danym momencie z nadzwyczajnym środkiem prawnym (skargą kasacyjną, skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia) jest uzasadnione merytorycznie lub formalnie. Profesjonalni pełnomocnicy ze względu na zdobyte kwalifikacje są w stanie ocenić dopuszczalność i zasadność wystąpienia ze środkiem prawnym w imieniu strony i nie muszą działać pod jej dyktando, gdy chodzi o wystąpienie w danych okolicznościach ze skargą kasacyjną lub skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Nałożenie na nich takiego obowiązku podważałoby sens regulacji zakładającej niedopuszczalność samodzielnego działania strony przed Sądem Najwyższym.

Trudno nie zgodzić się z adwokatem J.J.J., że udzielenie stronie pomocy prawnej wymaga nie tylko sporządzenia pisma procesowego, ale też zapoznania się z aktami sprawy, wykonania ich fotokopii, czy podjęcia innych działań wymagających nakładu czasu, pracy i wiążących się z wydatkami. Z woli ustawodawcy nakład pracy pełnomocnika jest mu rekompensowany nie tylko wtedy, gdy w imieniu strony złoży skutecznie nadzwyczajny środek zaskarżenia, ale i wtedy, gdy sporządzi opinię o braku ku temu podstaw. Sporządzenie takiej opinii jest wyrazem profesjonalizmu

pełnomocnika (art. 118 § 5 k.p.c.), i - oceniając rzeczy z perspektywy indywidualnej ale i społecznej - prowadzi do osiągnięcia celu regulacji ustalonej w art. 87¹ § 1 k.p.c.

Tłumacząc przyjętą przez siebie metodę działania w sprawie ze skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, w której adwokat J. J. J. wyznaczony został pełnomocnikiem dla pozwanego, zarzuca on, że braki skargi nie były oczywiste, skoro nie została ona odrzucona przez Sąd Okręgowy. Tymczasem wskazać trzeba, że w świetle art. 424⁶ § 3 i art. 424⁸ § 1 k.p.c., Sąd Okręgowy nie był uprawniony do wyciągania konsekwencji ze stwierdzonego braku skargi w postaci nieuprawdopodobnienia wyrządzenia stronie szkody przez wydanie zaskarżonego wyroku. Kompetencja do odrzucenia skargi w razie niespełniania przez nią wymagań określonych w art. 424⁵ § 1 k.p.c. przysługiwała i nadal przysługuje wyłącznie Sądowi Najwyższemu, co jednoznacznie wynika z art. 424⁵ § 1 k.p.c. Do kompetencji Sądu Najwyższego należy również badanie, ze skutkiem ewentualnego odrzucenia skargi, czy zostały zachowane warunki, o jakich mowa w art. 424⁸ § 2 k.p.c. (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 czerwca 2020 r., II CZ 21/20, niepubl.).

Adwokat J. J. J. wyjaśnił przyczyny wystąpienia ze skargą mimo braków w dokumentach mających wykazywać poniesienie przez pozwanego szkody w związku z wydaniem zakwestionowanego w skardze rozstrzygnięcia, trudnościami w skomunikowaniu się ze skarżącym w terminie, w którym mogła być sporządzona opinia o braku podstaw do wniesienia skargi oraz spóźnioną reakcją pozwanego na przesłane mu wezwanie do przedłożenia dokumentów. Pełnomocnik twierdzi, że otrzymał od pozwanego komplet zażądanych dokumentów 8 czerwca 2017 r., podczas gdy 2 czerwca 2017 r. mijał termin do sporządzenia opinii o braku podstaw do wniesienia skargi, a poza tym „nie mógł zakładać, że mocodawca nie uzupełni dokumentów w późniejszym terminie”. Tego rodzaju szczegóły współpracy pełnomocnika ze stroną, dla której jest ustanawiany, nie są znane Sądowi prowadzącemu postępowanie. Niewątpliwie jednak do pełnomocnika należy powiadomienie strony o terminach, w jakich bezwzględnie muszą być dokonane czynności w sprawie, a ewentualnie także o terminie i zasadach uzupełnienia czynności dokonanych wadliwie. W niniejszej sprawie między 28 czerwca 2017 r. a 7 marca 2018 r. do akt nie zostały złożone żadne dodatkowe dokumenty, które by uzupełniały złożoną skargę.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest już pogląd, że nie przysługują koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu adwokatowi (radcy prawnemu) za sporządzenie oczywiście bezzasadnego środka zaskarżenia, ale i środka podlegającego odrzuceniu, a zatem zawierającego takie wady, które uniemożliwiają przystąpienie do jego merytorycznego rozpoznania. Sam fakt świadczenia pomocy prawnej z urzędu i w związku z tym sporządzenie pisma procesowego nie jest wystarczającą podstawą do otrzymania wynagrodzenia z tego tytułu. Pomoc ta powinna być udzielona zgodnie z wymaganiami stawianymi profesjonalście (zob. orzeczenia Sądu Najwyższego z 12 lutego 1999 r., II CKN 341/98, OSNC 1999, nr 6, poz. 123; z 20 września 2007 r., II CZ 69/07, OSNC 2008, nr 3, poz. 41; z 11 maja 2011 r., II CSK 699/10, OSNC Zb. Dod. 2011, nr C, poz. 72; z 22 września 2011 r. V CZ 66/11, LEX nr 960548; z 2 grudnia 2011 r., III CZ 69/11, LEX nr 1119504; z 13 marca 2012 r., II PK 286/11, LEX nr 1215148), gdyż inaczej zatracą się sens jego ustanowienia. Konieczność nadania biegu oczywiście bezzasadnej skardze kasacyjnej, skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia czy zażaleniu w związku z ich odrzuceniem generuje niepotrzebne koszty ponoszone ze środków publicznych, ale też angażuje siły i środki pracowników wymiaru sprawiedliwości, które mogłyby być przeznaczone na rozpoznanie innych, oczekujących na to spraw.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

jw